

ISBN: 978-9952-610-04-8
DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.

14TH INTERNATIONAL NEW YORK ACADEMIC RESEARCH CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

Algeria • Azerbaijan • Ethiopia • India • Kyrgyzstan • Kosovo • Laos • Malaysia • Mexico • Nigeria • North Macedonia • Pakistan • Philippines • Poland • Slovakia • South Africa • Turkiye • USA • Uzbekistan • Vietnam • Zambia

EDITORS
PROF. DR. MUHLISE COSKUN ÖGEYIK
PROF. HÉCTOR RAMIRO ORDÓÑEZ ZÚÑIGA

BZT TURAN
PUBLISHING HOUSE

Algeria • Azerbaijan • Ethiopia • India • Kyrgyzstan • Kosovo • Laos • Malaysia • Mexico • Nigeria • North Macedonia • Pakistan • Philippines • Poland • Slovakia • South Africa • Turkiye • USA • Uzbekistan • Vietnam • Zambia

14TH INTERNATIONAL NEW YORK ACADEMIC RESEARCH CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

DECEMBER 12-14, 2025 | NEW YORK, USA-
(ONLINE & FACE TO FACE PARTICIPATION)

ISBN: 978-9952-610-04-8
DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.

EDITORS
PROF. DR. MUHLISE COSKUN ÖGEYIK
PROF. HÉCTOR RAMIRO ORDÓÑEZ ZÚÑIG

BZT TURAN YAYINEVİ®
BZT TURAN PUBLISHING HOUSE ©
BAKU, AZERBAIJAN | DELAWARE, UNITED STATES
PUBLISHED IN BAKU, AZERBAIJAN
TR: +994 50 300 2920

BZT TURAN
PUBLISHING HOUSE

14th INTERNATIONAL NEW YORK ACADEMIC RESEARCH CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES

DECEMBER 12-14, 2025

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION

ZOOM & NEW YORK, ALBANY

CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

EDITORS

Prof. Dr. Muhlise COSKUN ÖGEYIK,

Prof. Héctor Ramiro ORDÓÑEZ ZÚÑIGA

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE®

BAKU, AZERBAIJAN | DELAWARE, UNITED STATES

PUBLISHED IN BAKU, AZERBAIJAN

TR: +994 50 300 2920

internationalnewyorkcongress@gmail.com

https://www.internationalnewyorkcongress.com/

All rights reserved

BZT TURAN YAYINEVi®

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE

Publishing Date: 22.12.2025

ISBN: 978-9952-610-04-8

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.

CONGRESS ID

CONGRESS NAME

14TH INTERNATIONAL NEW YORK ACADEMIC RESEARCH CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES | PROCEEDINGS BOOK

DATE AND VENUE

DECEMBER 12-14, 2025

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION (N-EW YORK, ALBANY)

(FROM 21 DIFFERENT COUNTRIES)

Algeria ■ Azerbaijan ■ Ethiopia ■ India ■ Kyrgyzstan ■ Kosovo ■ Laos ■ Malaysia ■ Mexico ■ Nigeria ■ North Macedonia ■ Pakistan ■ Philippines ■ Poland ■ Slovakia ■ South Africa ■ Turkiye ■ USA ■ Uzbekistan ■ Vietnam ■ Zambia.

ORGANIZERS & PARTICIPANT INSTITUTIONS

BZT Turan Academy, Türkiye

Baku State University, Azerbaijan

Virginia Tech University, USA

Coastal Carolina University, USA

Azerbaijan National Academy of Science, Azerbaijan

Urgench State University, Uzbekistan

Institute of Hotel Management Ahmedabad, India

Mindanao University, Philippines

Presidents of Organization Committee

Prof. Dr. Muhlise COSKUN ÖGEYIK

Prof. Héctor Ramiro ORDÓÑEZ ZÚÑIGA

President of Scientific Committee

Dr. Christopher GUNN

Assoc. Prof. Dr. Kutay UZUN

President of Coordinators' / General Coordinator

Dr. Baha Ahmet YILMAZ

ACCEPTED PAPERS

259 Turkish Participants

307 Foreign Participants

%55 Foreign Participant Rate

%45 Turkish Participant Rate

REFUSED PAPERS

1 Foreign Participants

EVALUATION PROCESS

All Submissions Have Passed a Double-Blind Referee Evaluation Process

All Responsibility for the Works Belongs to the Author

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-14108762-051-947664 18.11.2025
Konu : Prof. Dr. Muhlise COŞGUN ÖGEYİK
(Davet) hk.

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18.11.2025 tarihli ve 051-Bila947228 sayılı yazı

BZT Turan Akademi Türkiye Temsilcisi Dr.Baha Ahmet YILMAZ'ın daveti üzerine bölümünüz öğretim üyesi Prof.Dr.Muhlise COŞGUN ÖGEYİK'in; 12-14 Aralık 2025 tarihinde ZOOM üzerinden çevrimiçi; New York'ta yüz yüze olarak gerçekleşecek olan 14. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar Kongresi'nde açılış konuşmacısı, bilim ve organizasyon kurulu üyesi olarak yer alması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Eylem BAYIR
Rektör Yardımcısı (Dekan V. Görevi
Uhdesinde)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSC0MURT53 Pin Kodu :79662 Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/trakya-universitesi-ebys

Adres : Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Fakültesi İsmail Hakkı Tonguç Yerleşkesi 22030 Edirne
Telefon : 2842120808 Faks : 2842146279
e-Posta:egitimfak@trakya.edu.tr Web:https://egitimfak.trakya.edu.tr
Kep Adresi : trakyauni@hs01.kep.tr

Bilgi için : Süreyya PULETİN
Unvanı : Şef

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-14108762-051-947671 18.11.2025
Konu : Doç. Dr. Kutay UZUN (Davet) hk.

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18.11.2025 tarihli ve 051-Bila947453 sayılı yazı

BZT Turan Akademi Türkiye Temsilcisi Dr.Baha Ahmet YILMAZ'ın daveti üzerine bölümünüz öğretim üyesi Doç. Dr. Kutay UZUN'un; 12-14 Aralık 2025 tarihinde ZOOM üzerinden çevrimiçi; New York'ta yüz yüze olarak gerçekleşecek olan 14. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar Kongresi'nde açılış konuşmacısı, bilim ve organizasyon kurulu üyesi olarak görevlendirilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Eylem BAYIR
Rektör Yardımcısı (Dekan V. Görevi
Uhdesinde)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Fakültesi İsmail Hakkı Tonguç Yerleşkesi 22030 Edirne
Telefon : 2842120808 Faks : 2842146279
e-Posta:egitimfak@trakya.edu.tr Web:https://egitimfak.trakya.edu.tr
Kep Adresi : trakyauni@hs01.kep.tr
Bilgi için : Süreyya PULETİN
Unvanı : Şef

14. ULUSLARARASI NEW YORK SOSYAL, BEŞERİ, İDARİ VE EĞİTİM BİLİMLERİNDE AKADEMİK ÇALIŞMALAR KONGRESİ

12-14 ARALIK 2025
YÜZ YÜZE & ÇEVRİMİÇİ
ALBANY, NEW YORK

12-14 Aralık 2025 tarihlerinde ZOOM üzerinden çevrimiçi ve Amerika Birleşik Devletinin Albany kentinde yüz yüze olarak gerçekleştirilen 14. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar Kongresi **YÖK ÜAK kuralları ve üniversiteniz yönetmeliğiniz gereği akademik teşvik kriterlerini sağlamaktadır.** Toplam 426 adet bildirinin yer aldığı kongre üç gün boyunca çevrimiçi ve yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir.

Türkiye dışından toplam **7 farklı ülkeden açılış konuşmacısı; 21 farklı ülkeden katılım (detaylar kongre bildiri kitabında yer alan kongre programında yer almaktadır)** sağlanmış olup, 566 adet bildirinin 307 tanesi yabancı, 259 tanesi Türk katılımcı tarafından sunulmuştur. Kongrenin yabancı katılımcı oranı %55'tir.

Bu belge ilgili üniversitenin akademik teşvik komisyonuna takdim edilmesi üzerine verilmiş.

İlgili bilgilerin detayları kongre bildiri kitabının künye kısmında yer almaktadır.

Kongremize ilginiz için teşekkür ederiz.
Saygılarımızla,

Dr. Farahila BABAYEVA-ŞUKUROV
Congress General Coordinator

Bu belge 12-14 Aralık 2025 tarihleri arasında Albany, New York'ta verilmiştir.

İLETİŞİM
E-mail: internationalnewyorkcongress@gmail.com
Phone: +90(543) 671 0123
https://www.internationalnewyorkcongress.com/

DAY (2) SESSION (2) - HALL (2) | GÜN (2) – OTURUM (2) – SALON (2)

MEETING ID: 879 2433 6323
PASSWORD: 428693

	13.12.2025	Time: 14^{30}-17^{30} (Turkey Local time GMT+3) Time: 06^{30}-09^{30} (USA / NYC Local time GMT+3)	MODERATOR/HEAD OF SESSION: *Raci TANRIKULU* COORDINATOR: *Ufuk EZGİN*
14^{30}-14^{45}	Yağmur YILDIRIM	*Dokuz Eylül University, Türkiye*	AN ASSESSMENT OF LOGICAL FALLACIES FROM THE PERSPECTIVE OF COMMUNICATION SCIENCES
14^{45}-15^{00}	Raci TANRIKULU	*Ministry of Education, Türkiye*	EARLY MUʿTAZILITE SOURCES ON WĀṢIL B. ʿAṬĀʾ AND HIS INSTITUTIONAL IMPACT
15^{00}-15^{15}	Raci TANRIKULU	*Ministry of Education, Türkiye*	EVALUATION OF SCRIPTURAL TEXTS IN ASHʿARISM AND MĀTURĪDISM: A METHODOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL COMPARISON
15^{15}-15^{30}	Musa YILMAZ	*Iğdır University, Türkiye*	THE TRANSFORMING FUNCTIONS OF THE FAMILY AND POPULATION SUSTAINABILITY IN TURKEY: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS
15^{30}-15^{45}	Ahmet KAZMACI Yakup GENEŞ	*Zonguldak Bülent Ecevit University, Türkiye Independent Researcher, Türkiye*	A STUDY ON SURAH LUQMAN FROM THE PERSPECTIVE OF VALUES
15^{45}-16^{00}	Funda DEMİRTAŞ Melek DENİZ	*Erciyes University, Türkiye*	THE FIRST ACCOUNT SETTLED BY SULEYMAN THE MAGNIFICENT WITH HIS SWORD: BELGRADE
16^{00}-16^{15}	Melek DENİZ Funda DEMİRTAŞ	*Erciyes University, Türkiye*	THE COMMANDER OF AN ELITE GROUP: THE MÜTEFERRIKABASHIS AND THEIR DUTIES IN THE OTTOMAN BUREAUCRACY
16^{15}-16^{30}	Mücahit AKBAL	*Istanbul Sabahattin Zaim University, Türkiye*	THE PATH LEADING TO AL-GHAZĀLĪ'S EPISTEMOLOGICAL CRISIS
16^{30}-16^{45}	Mücahit AKBAL	*Istanbul Sabahattin Zaim University, Türkiye*	THE EPıSTEMOLOGıCAL INFLUENCE OF EARLY SUFıS ON AL-GHAZĀLĪ: THE CASE OF FĀRMEDĪ
16^{45}-17^{00}	Haydar ÖZDEMİR	*Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Türkiye*	PRIVACY IN ISLAMIC LAW
17^{00}-17^{15}	Merve DEMİRALAY Yılmaz ARI	*Eskişehir Osmangazi University, Türkiye*	THE ROLE ANDFUNCTIONS OF THEFAMILYINSTITUTION IN SOCIAL INTEGRATION
17^{15}-17^{30}	Ayşe Hatun KOBALAS	*Bolu Abant İzzet Baysal University, Türkiye*	AN ANALYSIS OF THE WORK 'TALİM'İ ETFAL-İ MÜSLİMİN' IN TERMS OF RELIGIOUS EDUCATION

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

AİLE KURUMUNUN SOSYAL BÜTÜNLEŞMEDEKİ ROL VE İŞLEVLERİ[1]

Merve DEMİRALAY

ORCID:0009-0005-3694-3160
Master's Student, Department of Philosophy and Religious Studies,
Institute of Social Sciences,
Eskişehir Osmangazi University, Eskişehir, TÜRKİYE

Yılmaz ARI

ORCID: 0000-0003-4529-7162
Assoc. Prof., Eskişehir Osmangazi University,
Faculty of Theology,
Department of Sociology of Religion
Eskişehir, TÜRKİYE

ÖZET

Bu bildirinin amacı, aile kurumunun toplumsal bütünleşme sürecindeki rol ve işlevlerini sosyolojik bir perspektiften inceleyerek, toplumun değer ve normlar sisteminin korunması ile kuşaklar arası aktarımda ailenin belirleyici konumunu ortaya koymaktır. Araştırma, aile kurumunun sosyalleştirme, kimlik inşası, ekonomik ve duygusal dayanışma, toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumu ve kriz dönemlerinde üstlendiği destekleyici işlevler aracılığıyla toplumsal bütünleşmeye nasıl katkı sunduğunu kuramsal bir çerçeve içinde incelemektedir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmış olup kapsamlı bir alan yazın taraması ve kuramsal analiz temelinde yürütülmüştür. Araştırmanın temel sorusu, *"Aile kurumu modern toplumlarda toplumsal bütünleşmeye hangi işlevler aracılığıyla katkı sağlamaktadır?"* şeklinde belirlenmiştir. Bu bağlamda klasik ve çağdaş sosyolojik yaklaşımlar temelinde konu değerlendirilmiş; modernleşme, dijitalleşme ve toplumsal dönüşüm süreçlerinin aile yapısı üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, ailenin bireylere değer, norm ve davranış kalıplarını aktaran temel bir sosyalleşme alanı olduğunu; aidiyet duygusu ve kimlik gelişiminde belirleyici bir referans çerçevesi sunduğunu; ekonomik ve duygusal dayanışma yoluyla toplumsal istikrarı desteklediğini göstermektedir. Ayrıca ekonomik krizler, doğal afetler vb. gibi olağanüstü dönemlerde ailenin bütünleştirici ve koruyucu işlevinin daha da belirginleştiği görülmektedir. Her ne kadar modern yaşam pratikleri ve teknolojik gelişmeler aile yapısında dönüşümlere yol açsa da, aile kurumunun toplumsal bütünleşmedeki temel rolünü

[1] Bu çalışma, ESOGÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Bölümünde Doç. Dr. Yılmaz ARI danışmanlığında Merve DEMİRALAY tarafından yürütülen *"Toplumsal Bütünleşmede Geleneksel Kurumların Rol ve İşlevleri"* başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Metinde, çeviri, dil düzenleme, stilistik tutarlılığı sağlama ve insan hatalarını azaltma gibi amaçlar için DeepL ve GPT-4 ÜYZ araçlarından istifade edilmiştir.

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

sürdürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle çalışma, aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik sosyal politika tartışmalarına kuramsal bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din sosyolojisi, toplumsal bütünleşme, geleneksel kurumlar, aile

THE ROLE AND FUNCTIONS OF THE FAMILY INSTITUTION IN SOCIAL INTEGRATION[1]

ABSTRACT

The purpose of this paper is to examine the role and functions of the family institution in the process of social integration from a sociological perspective, highlighting the family's decisive position in preserving the system of values and norms in society and in intergenerational transmission. The research examines, within a theoretical framework, how the family institution contributes to social integration through its functions of socialization, identity construction, economic and emotional solidarity, the formation of gender roles, and the supportive functions it assumes in times of crisis. The study was designed in line with a qualitative research approach and was conducted based on a comprehensive literature review and theoretical analysis. The main research question is defined as *"How does the family institution contribute to social integration in modern societies?"* In this context, the subject has been evaluated based on classical and contemporary sociological approaches; the effects of modernization, digitalization, and social transformation processes on family structure have been analyzed. The findings reveal that the family is a fundamental area of socialization that transmits values, norms, and behavioral patterns to individuals; provides a decisive frame of reference for the development of a sense of belonging and identity; and supports social stability through economic and emotional solidarity. Furthermore, it is observed that the integrative and protective function of the family becomes even more pronounced during extraordinary periods such as economic crises and natural disasters. Although modern life practices and technological developments have led to transformations in the family structure, it has been concluded that the family institution continues to play a fundamental role in social integration. In this respect, the study provides a theoretical basis for social policy discussions aimed at strengthening the family institution.

Keywords: Sociology of religion, social integration, traditional institutions, family

GİRİŞ

Aile, toplumun en küçük ve temel birimi olarak bireyin doğumundan itibaren kişilik gelişimi, değer dünyasının oluşumu ve toplumsal yaşama uyum sürecinde belirleyici bir rol üstlenmektedir. Tarihsel süreçte göçler, savaşlar, doğal afetler ve ekonomik krizler gibi yapısal dönüşümler aile yapısını etkilemiş; özellikle modernleşme, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler geniş aileden

[1] This study is based on the master's thesis titled *"The Role and Functions of Traditional Institutions in Social Integration"* conducted by Merve DEMİRALAY under the supervision of Assoc. Prof. Yılmaz ARI at the Department of Philosophy and Religious Studies, Institute of Social Sciences, ESOGÜ. In the text, the artificial intelligence tools DeepL and GPT-4 were used for purposes such as translation, language editing, ensuring stylistic consistency, and reducing human errors.

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

çekirdek aileye geçişi hızlandırmıştır (Sayın, 1990; Güngör, 2023). Buna karşın aile kurumu, geçirdiği dönüşümlere rağmen toplumsal düzenin korunması ve sürekliliğinin sağlanması açısından temel işlevlerini sürdürmektedir.

Biyolojik, sosyal, psikolojik ve ekonomik boyutlarıyla çok yönlü bir kurum olan aile; nüfusun yenilenmesi, kültürel değerlerin aktarılması ve bireylere toplumsal statü kazandırılması bakımından toplumun genel yapısını doğrudan etkilemektedir (Kongar, 1972). Bu çalışma kapsamında aile, toplumsal bütünleşme sürecindeki rolü bağlamında ele alınmakta; ailenin sosyalleştirme işlevi yoluyla değer ve norm aktarımını nasıl gerçekleştirdiği, toplumsal kimlik ve aidiyet duygusunun oluşumundaki belirleyici etkisi, ekonomik işlevleri aracılığıyla toplumsal dayanışmayı nasıl güçlendirdiği, aile içi iletişimin toplumsal uyum üzerindeki yansımaları, toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümünün bütünleşmeye etkileri, modernleşme ve teknolojik gelişmelerin aile yapısında yol açtığı değişimler ile kriz dönemlerinde ailenin toplumsal bütünleşmeye sunduğu katkılar bütüncül bir çerçevede incelenmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, aile kurumuna ilişkin çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte, ailenin toplumsal bütünleşme işlevini bu başlıklar çerçevesinde ele alan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, sosyal bütünleşme kuramı temelinde aile kurumunun modern toplumlarda üstlendiği rol ve işlevleri analiz etmeyi amaçlamaktadır.

1. AİLE KURUMUNUN TOPLUMSAL YAPI İÇİNDEKİ KONUMU

Toplumsal yapı, bir toplumun üyeleri arasındaki görece sabit ve düzenli ilişkiler bütününü ifade etmektedir. Sosyal yapı; aile, din, ekonomi, siyaset ve eğitim gibi toplumsal kurumların varlığıyla şekillenmekte olup, bu yapı içerisinde değerler, normlar ve toplumsal roller önemli bir yer tutmaktadır. Bir toplumun sosyal yapısının özellikleri; demografik, kültürel ve fiziksel unsurlar ile değer yargıları çerçevesinde belirginlik kazanmaktadır.

Toplumsal yapının en küçük birimi olarak kabul edilmesine rağmen aile, din, eğitim, ekonomi ve siyaset gibi diğer toplumsal kurumlarla birlikte toplum yapısı içerisinde konumlanmaktadır. Toplumsal bir kurum olarak aile, zamana ve mekâna bağlı olarak değişim ve çeşitlilik göstermekte; bu durum, aileye ilişkin evrensel ve kesin bir tanım yapılmasını güçleştirmektedir. Ayrıca tarihsel süreç boyunca aile kurumunun sürekli değişime maruz kalması, tanımlama konusundaki güçlüğü artırmaktadır. En genel tanımıyla aile; aralarında kan bağı bulunan bireylerden oluşan, üyelerinin sosyal, psikolojik ve ekonomik gereksinimlerinin karşılandığı temel toplumsal kurumdur (Günay, 2018; Bal, 2020; Kurt, 2012).

Aile, bireylerin sosyal ve psikolojik yaşamlarına yön veren ilk ve en etkili sosyal çevreyi oluşturmaktadır. Bu yönüyle aile; değerlerin, normların, gelenek ve göreneklerin korunması ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında hayati bir işleve sahiptir. Yardımlaşma ve dayanışmayı sağlama, dinî ve sosyo-kültürel değerlerin sürekliliğini temin etme ve bu değerleri

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

gelecek nesillere aktarma gibi temel fonksiyonları üstlenen aile kurumu, aynı zamanda hem üretim hem de tüketim işlevlerini birlikte yerine getiren bir yapıya sahiptir (Arı, 2023).

Toplumun en temel kurumu olan aile, evlilik biçimi, ikametgâh yeri, hane halkı yapısı ve büyüklüğüne göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalar arasında geniş aile, çekirdek aile, ana ailesi, baba ailesi, köy ailesi, gecekondu ailesi ve şehir ailesi yer almaktadır. Günümüzde göç hareketleri ve kentleşmenin artmasıyla birlikte, büyük ve küçük aile tipleri arasında geçiş özelliği taşıyan "geçiş ailesi" ortaya çıkmıştır (Yılmazçoban, 2008).

Ailenin büyüklüğüne göre yapılan sınıflandırmada ise geleneksel geniş aile ve çekirdek aile öne çıkmaktadır. Geleneksel geniş aile; birden fazla kuşağın bir arada yaşadığı, gelenek ve göreneklerin güçlü biçimde sürdürüldüğü, aile reisinin genellikle baba olduğu ve akrabalık bağlarının yoğun olduğu bir aile tipidir. Modern ya da çekirdek aile ise anne, baba ve çocuklardan oluşan; daha çok sanayi toplumlarında yaygın olarak görülen bir aile yapısını ifade etmektedir. Türk toplumunda aile yapısı genel olarak köy, kent ve gecekondu ailelerinden oluşmakta olup, bu yapı içerisinde çekirdek aile modeli baskın bir konuma sahiptir. Bununla birlikte kırsal kesimlerde geleneksel geniş aile yapısının varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Gecekondu ailelerinde de ağırlıklı olarak çekirdek aile modeli hâkim olmakla birlikte, bu aile tipinde baba otoritesinin baskın olduğu ve akrabalık bağlarının görece zayıf olduğu dikkat çekmektedir (Taylan, 2009).

Sanayileşme, küreselleşme, modernleşme, kitle iletişim araçlarının gelişimi ve feminizm gibi etkenler, aile kurumunun yapısal ve işlevsel açıdan değişim göstermesine neden olmuştur. Bu süreçte aile yapısında meydana gelen en belirgin dönüşüm, geniş aile modelinden çekirdek aile modeline geçiştir (Güngör, 2023; Kongar, 2013).

Toplumsal yapının değişim ve dönüşüm süreci, yalnızca aile kurumu üzerinden açıklanamayacak kadar karmaşık bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte aile kurumu, toplumsal değişim sürecinin en önemli aktörlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Aile, toplumsal değişimin beraberinde getirdiği uyumsuzluk, belirsizlik ve yabancılaşma gibi olumsuzluklara karşı üyelerini koruyucu bir işlev üstlenerek toplumsal bütünlüğün sürdürülmesine katkı sağlamaktadır (Bayer, 2013).

2. TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞME KURAMI VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

"Bir bütün olma, birleşme ve kaynaşma" anlamlarına gelen bütünleşme kavramı, Türk Dil Kurumu'na göre entegrasyon kavramıyla karşılanmaktadır. Batı dillerinde bütünleşme kavramının karşılığı olarak kullanılan "integration", sosyolojik bağlamda toplum içindeki grup, cemaat ve kurumlar arasındaki kaynaşma ve uyum durumunu ifade etmektedir. Bütünleşme ile yakından ilişkili olan uyum kavramı ise bir bütünü oluşturan parçalar arasındaki uygunluğu ve ahengi belirtmektedir. Bu çerçevede bütünleşme, bir toplumu oluşturan bireylerin, grupların ve farklı toplumsal unsurların belirli bir düzen ve denge içerisinde ahenkli biçimde birleşme süreci olarak tanımlanabilir. Toplumsal bütünleşme süreci, toplumda hâkim olan kültür ve değerlerin bireyler tarafından içselleştirilmesini ve

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

bireylerin bu değerlerle uyumlu bir yaşam sürdürmelerini ifade etmektedir. Bireylerin içinde bulundukları toplumun sosyo-kültürel değer ve normlarını benimsemeleri, onları söz konusu toplumun etkin bir üyesi hâline getirmektedir (Şahin, 2018; Günay, 2018; Savcı, 2021).

Bir toplumun uyumlu bir biçimde işleyebilmesi, toplumsal düzen ve dengenin korunması ile sosyo-ekonomik gelişmenin sağlanması büyük ölçüde toplumsal bütünleşmeye bağlıdır. Bu nedenle toplumsal bütünleşme kavramı; iş birliği, farklılaşma, uyum, adaptasyon ve çatışma gibi kavramlarla birlikte ele alınmaktadır. Sosyalleşme süreciyle yakından ilişkili olan bütünleşme, her ne kadar toplumsal uyum ve dengeyi sağlamaya yönelik bir süreç olarak tanımlansa da, bazı durumlarda ayrışma ve yabancılaşma gibi sonuçlar da doğurabilmektedir (Karaca, 2012; Türkkahraman, 2009; Savcı, 2021). Bu noktada sosyalleşme ve bütünleşme sürecinde bireyi olası uyumsuzluk, çatışma ve yabancılaşma risklerinden koruyan; bireyin yaşadığı toplumla bütünleşmesini sağlayan ve kültürel, dinî ve sosyal değerleri bireye aktaran en önemli kurumun aile olduğu görülmektedir.

Toplum hâlinde yaşamanın temel koşullarından biri olan bütünleşme, sosyolojide "toplumsal bütünleşme kuramları" başlığı altında ele alınmış; işlevselcilik, eleştirel teori ve sembolik etkileşimcilik gibi farklı kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde incelenmiştir. Bütünleşme kavramı ilk kez Auguste Comte tarafından "sosyal uyuşma" kavramı ile ele alınmıştır. Comte'a göre iş bölümünün geliştiği toplumlar, dayanışma ve bütünleşme açısından daha güçlü bir yapıya sahiptir. Émile Durkheim ise Comte'un bu yaklaşımından etkilenerek toplumsal iş bölümü kuramı çerçevesinde, iş bölümüne dayalı bütünleşme biçimlerini ele almıştır. Toplumsal bütünleşme kavramının kuramsallaşmasında Comte ve Durkheim önemli katkılar sunmuş olmakla birlikte, bu konunun daha erken bir dönemde İbn Haldun tarafından da ele alındığı görülmektedir (Keskin, 2019; Kızılçelik, 1994). İbn Haldun, toplumları gelişim ve değişim süreçlerine göre bedevî ve hadarî toplumlar şeklinde sınıflandırmış; bu toplumların dönüşümünü ise "asabiyet" kavramı üzerinden açıklamıştır. İbn Haldun'a göre asabiyet, birlik duygusu ve bu birlikten doğan güç anlamına gelmektedir. Bedevî toplumların refah düzeyinin artmasıyla birlikte hadarî topluma geçilmekte; ancak refahın süreklilik kazanması durumunda asabiyet zayıflamakta ve ortadan kalkmaktadır. Asabiyetin kaybolması ise toplumsal birlik ve beraberliğin bozulmasına, nihayetinde toplumun çözülmesine zemin hazırlamaktadır (Haldun, 2004).

Yapısal işlevselci yaklaşım çerçevesinde Durkheim, toplumları geleneksel ve modern toplumlar olarak ayırmış ve bu toplumların bütünleşme biçimlerini dayanışma kavramı üzerinden açıklamıştır. Mekanik ve organik dayanışma türlerini ortaya koyan Durkheim, her iki dayanışma biçiminde de ortak bilincin belirleyici rolüne dikkat çekmiştir. Durkheim'a göre savaş ve kriz dönemlerinde toplumun bütünleşme düzeyi artmakta; bu süreçlerde dayanışma ve birlik ihtiyacının yükselmesiyle kolektif bilinç, bireysel bilincin önüne geçmektedir (Avcıoğlu, 2013).

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

İşlevselci kuramın bir diğer önemli temsilcisi olan Talcott Parsons, toplumu oluşturan parçaların birbirleriyle ve sistemle olan uyumu üzerinde durmuştur. Parsons, sistem kuramını bütünleşme kavramı üzerine inşa etmiş ve sosyal sistemin temel işlevlerinden birinin bütünleşme olduğunu vurgulamıştır. Ona göre bütünleşmiş bir sistem, değerler ve toplumsal ilişkiler konusunda uzlaşının sağlandığı bir sistemdir (Bayram ve Aydınalp, 2021).

Türkiye'de sosyolojinin kurucu isimlerinden biri olan Ziya Gökalp ise Durkheim'dan etkilenerek toplumu dayanışma ve birlik kavramları üzerinden açıklamaya çalışmıştır. Gökalp, Türk toplumunun bütünleşmesini "millî bilinç" etrafında gerçekleşen bir birlik olarak değerlendirmiştir. Ona göre millî bilinçle birlikte oluşan millî vicdan, bir toplumun varlığını sürdürebilmesi açısından hayati bir öneme sahiptir (Avcıoğlu, 2013).

3. AİLENİN SOSYALLEŞTİRME İŞLEVİ: DEĞER VE NORM AKTARIMI

Toplumu oluşturan en küçük toplumsal kurum olarak tanımlanan aile, hemen hemen tüm toplumlarda rastlanan evrensel bir yapıdır. Modernleşme sürecinin beraberinde getirdiği toplumsal dönüşümler, aileye ilişkin tanımlarda çeşitliliğe yol açmış olsa da genel bir çerçevede aile; evlilik ve kan bağı yoluyla bir araya gelen, aynı mekânı paylaşan bireylerden oluşan toplumsal bir birim olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2017). Aileye ilişkin yapılan sınıflandırmalar; kültürel yapı, zihniyet, zaman ve mekâna göre farklılık göstermekle birlikte, genel olarak geleneksel geniş aile, çekirdek aile ve geçiş ailesi biçiminde ele alınmaktadır. Niteliksel ve niceliksel açıdan farklı özelliklere sahip olması, aile kurumunun özgünlüğünü ve sürekliliğini korumasını sağlamaktadır (Yılmazçoban, 2008).

Toplum ile birey arasında bir köprü işlevi gören aile, başlangıçta biyolojik temellere dayanmakla birlikte zamanla sosyal bir kurum hâline gelerek çok yönlü işlevler üstlenmektedir. Aileye ilişkin yapılan tanımlarda bu işlevlerin izlerine rastlanmakta; ancak söz konusu işlevlerin kapsamı ve önceliği, farklı düşünürlerin yaklaşımlarına göre değişiklik göstermektedir. Bununla birlikte ailenin temel işlevleri arasında toplumsallaşma, doğurganlık ve cinsellik konusunda genel bir uzlaşı bulunmaktadır. Bu işlevlere ek olarak ailenin; eğitim, ekonomik destek sağlama, psikolojik doyum, üyelerine statü kazandırma ve millî kültürü aktarma gibi önemli fonksiyonları da bulunmaktadır. Dolayısıyla toplumsal yaşamda ailenin çok boyutlu işlevlere sahip olduğu ve bu işlevlerin birbirinden bağımsız şekilde ele alınamayacağı söylenebilir (Kasım, 2001; Ayçin, 2024).

Günümüzde modernleşme sürecinin etkisiyle ortaya çıkan toplumsal değişimler; kentleşme ve sanayileşmenin hız kazanması, bireyselliğin ön plana çıkması ve geleneksel bağların zayıflaması gibi sonuçlar doğurmuştur. Bu gelişmeler, bireylerin toplumsal hayattan ve kültürel değerlerden kısmen uzaklaşmasına neden olurken, aile kurumunun bazı işlevlerinde de dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Toplumsal değişim sürecinde aile kurumunun yerine getirmekte zorlandığı işlevlerden biri, sosyalleştirme işlevidir. Buna rağmen aile, bireylere sosyal kimlik kazandırma sürecinde etkin rol oynamaya devam etmekte; dinî, kültürel ve toplumsal değerlerin aktarılmasında hâlen önemli bir işlev

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

üstlenmektedir. Modernleşmeyle birlikte ailenin sosyalleştirme ve değer aktarımı işlevlerinde çeşitli aksaklıklar ortaya çıkmış olsa da, millî kültürün, dinin ve toplumsal değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması noktasında ailenin temel kurum olma niteliğini koruduğu görülmektedir.

4. TOPLUMSAL KİMLİK VE AİDİYET DUYGUSUNUN OLUŞUMUNDA AİLENİN ROLÜ

Mensubiyet ve ait olma hâli olarak tanımlanan aidiyet kavramı, bireyler arasındaki ilişkilerin kurulması, geliştirilmesi ve süreklilik kazanmasında işlevsel bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Kavramsal açıdan aidiyet, bireyin değer verdiği ve önem atfettiği ilişkileri sürdürme isteğini ifade etmektedir. Bireyin kendini konumlandırdığı sosyal çevre, kültür, mekân ve etnik köken gibi unsurlara bağlı olarak değişkenlik gösteren aidiyet, bu yönüyle dinamik bir kavramdır. Bu bağlamda aidiyet, bireyleri bir araya getiren bütünleştirici bir işlev üstlenebildiği gibi, ayrışmaya da zemin hazırlayabilmektedir. Aidiyet duygusu, kimlik oluşum sürecinde etkin bir rol oynayarak bireyin "kim olduğu" ya da "kim olmadığı" sorularına yanıt bulmasını kolaylaştırmaktadır.

En genel anlamıyla kimlik, bireyin toplumsal yaşam içerisinde kendini nasıl konumlandırdığını; dinî, kültürel ve sosyal açıdan kendisini hangi referanslar üzerinden tanımladığını ifade etmektedir. Kimlik ve aidiyet kavramları, birbirini tamamlayan ve iç içe geçmiş iki olgu olarak ele alınmaktadır. Kimlik, bireysel ve kolektif kimlik olmak üzere iki temel düzeyde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bireyler, aynı anda birden fazla bireysel ve kolektif kimliğe sahip olabilmektedir. Doğuştan getirilen uyruk, aile ve soy gibi özellikler bireyin tercih alanının dışında olup, bu durum bireye atfedilen kimliklerin oluşmasına neden olmaktadır (Şahin ve Şenol, 2024).

Kimlik inşa sürecinde toplumun en temel birimi olan ailenin belirleyici bir rolü bulunmaktadır. Aile, bireyin "ben kimim?" sorusuna yanıt aramaya başladığı ilk sosyal çevreyi oluşturmaktadır. Bireyin aile içerisinde tanınması, kabul edilmesi ve desteklenmesi, sağlıklı bir kimlik gelişim sürecinin temelini oluşturmaktadır. Kimlik inşası sürecinde bireyin öz bilinci gelişirken, aile ve toplumla kurduğu etkileşim aracılığıyla sosyalleşme bilinci de şekillenmektedir. Ailenin bireylere toplumsal rol ve statü kazandırma işlevi, kimlik oluşum sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır (Karahan, 2023).

Ancak kimlik inşa sürecinde ailenin bireye kazandırdığı bu özellikler, daha çok sağlıklı ilişkilerin kurulduğu ve iletişimin güçlü olduğu aile yapılarında belirginleşmektedir. Bu tür ailelerde kriz dönemlerinde ortaya çıkan kimlik sorunlarının daha kolay çözümlendiği görülmektedir. Aile, bireylerin hem bireysel hem de toplumsal kimliklerinin oluşumunda etkili bir konuma sahiptir. Bireyin doğuştan getirdiği biyolojik ve kişisel özellikler bireysel kimliği şekillendirirken; içinde yaşadığı toplumdan edindiği kültür, gelenek, görenek ve değerler toplumsal kimliğin temelini oluşturmaktadır.

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

Bu noktada aile, içinde bulunduğu toplumun kültürel birikimini bireylere aktaran temel kurum olarak öne çıkmaktadır (Arı, 2023).

Kültürün, dinî inançların ve gündelik yaşam pratiklerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve gerektiğinde bu unsurların yeniden üretilmesinde ailenin rolü tartışılmazdır. Bu bağlamda ailenin yalnızca aktaran ve ileten bir yapı olmaktan çıkarak üreten ve dönüştüren bir konuma gelmesi, bireylerin içinde bulundukları zamana ve farklı kimlik biçimlerine uyum sağlamaları açısından büyük önem taşımaktadır (Bayraktar Karahan, 2023). Özellikle günümüzde dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte popüler kültürün etkisinin artması, kimlik krizlerinin ortaya çıkmasına; bireylerin kendi kültürel değerlerinden uzaklaşmasına ve kültürel yabancılaşma yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle bireylerin toplumsal kimliklerinin korunması ve sağlıklı bir aidiyet duygusu geliştirebilmeleri açısından, ailenin bu işlevleri etkin bir biçimde yerine getirmesi büyük önem arz etmektedir.

5. EKONOMİK İŞLEVLER VE TOPLUMSAL DAYANIŞMANIN GÜÇLENDİRİLMESİ

Toplumsal yaşamda meydana gelen birçok değişim, toplumsal yapıyı doğrudan etkileyerek çeşitli dönüşümlere yol açmaktadır. Bu dönüşümlerden en fazla etkilenen kurumlardan biri de aile kurumudur. Aile, tarihsel süreç boyunca hem üretim hem de tüketim işlevlerini eş zamanlı olarak yerine getirdiği için ekonomi kurumu ile yakın ve karşılıklı bir ilişki içerisinde olmuştur. Aile ve ekonomi arasındaki bu etkileşim, bir alanda yaşanan değişimin diğer alanı da dönüştürmesine neden olmaktadır. Ekonomi alanında ortaya çıkan yapısal değişimler, aile kurumunun işlevlerinde dönüşümler meydana getirerek ona yeni roller kazandırmaktadır. Dinî ve sosyo-kültürel unsurları da bünyesinde barındıran aile, bu özellikleriyle ekonomik eğilimlerin belirlenmesinde de önemli bir etkiye sahiptir (Bayer, 2013).

Ekonomik birlikteliğin sağlanması açısından önemli bir konuma sahip olan geleneksel geniş aile yapısı, aynı zamanda pek çok toplumsal işlevi yerine getirmektedir. Geleneksel geniş ailelerde ekonomik faaliyetlerin büyük ölçüde ortaklaşa yürütülmesi, güçlü dayanışma ve yardımlaşma ilişkilerinin varlığına işaret etmektedir. Tarımsal üretime dayalı toplumlarda geniş ailenin ekonomik bir üretim birimi olarak işlev görmesi, toplumsal dayanışmanın da güçlü olmasını sağlamıştır. Tarım toplumuna geçişle birlikte yerleşik yaşam biçimi yaygınlaşmış; bu durum toplum içerisinde statü farklılıklarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Tarımsal üretim araçlarının erkekler lehine gelişmesi ise kadınların tarımsal üretimdeki statüsünü zayıflatmış ve tarımı büyük ölçüde erkek egemen bir faaliyet alanına dönüştürmüştür. Tarımsal üretimde yaşanan teknolojik gelişmeler ve sanayileşme süreciyle birlikte aile yapısı geniş aile modelinden çekirdek aile modeline doğru evrilmiştir. Bu dönüşüm, çekirdek ailelerde ailenin ekonomik işlevlerinin azalmasına ve üretim birimi olma niteliğini büyük ölçüde yitirmesine yol açmıştır. Çekirdek aile yapısında dayanışma temelli üretim ilişkilerinin yerini, iş bölümü ve uzmanlaşmaya dayalı bir ekonomik düzen almıştır (Turğut,

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

2017). İş bölümünün artması, bireyler arasında farklı uzmanlık alanlarının ortaya çıkmasına ve buna bağlı olarak toplumsal farklılaşmanın derinleşmesine neden olmuştur.

Émile Durkheim'e göre iş bölümü, toplumsal dayanışmayı belirleyen temel unsurlardan biridir. Dayanışmayı mekanik ve organik olmak üzere ikiye ayıran Durkheim, mekanik dayanışmanın hâkim olduğu toplumlarda bireylerin benzer işlevler üstlendiğini ve bu durumun güçlü bir ortak bilinç oluşturduğunu ifade etmektedir. Buna karşılık modern toplumlarda iş bölümünün artması, bireylerin farklı alanlarda uzmanlaşmasına yol açmakta; bu süreç ise kolektif bilincin zayıflamasına neden olmaktadır (Narin, 2024). Bu bağlamda tarihsel olarak hem üretim hem de tüketim birimi olarak işlev gören aile kurumu, geçirdiği yapısal dönüşümler sonucunda üretim alanında geri planda kalmış; tüketim sürecinde ise daha belirgin ve etkin bir rol üstlenmeye başlamıştır.

6. AİLE İÇİ İLETİŞİM VE TOPLUMSAL UYUMUN YANSIMALARI

İletişim, bireylerin doğumlarından yaşamlarının sonuna kadar sürdürdükleri vazgeçilmez bir süreç olup, insan yaşamı için iletişimsiz bir varoluş düşünmek mümkün değildir. Duygu ve düşüncelerin karşı tarafa aktarılmasını sağlayan iletişim, aynı zamanda bireyler arasında karşılıklı anlam alışverişini ifade etmektedir. Bu bağlamda iletişim; paylaşım, etkileşim ve bireylerin birbirlerini karşılıklı olarak etkileme süreci olarak tanımlanabilir. Bireysel ve toplumsal yaşamda iletişimin sağlıklı biçimde kurulması, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları sorunları çözebilmelerine katkı sağlarken; iletişimin sağlıksız olması, anlaşılamama duygusu, yalnızlık hissi ve çeşitli uyum sorunlarını beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla iletişimin temel amacının "anlaşılmak" olduğu söylenebilir. Karşılıklı etkileşim süreci olarak iletişim, toplumsal yaşamın temelini oluşturan başlıca unsurlardan biridir. Bireylerin paylaşma ihtiyacı ise iletişimin ortaya çıkmasında belirleyici bir etken olarak öne çıkmaktadır (Çalışkan ve Aslanderen, 2014).

Çevresiyle etkileşim kuran bir varlık olarak insan, bu etkileşimin ilk örneklerini aile ortamında deneyimlemektedir. Aile içi iletişim; eşlerin birbirleriyle olan ilişkilerini, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları etkileşimi ve ailedeki tüm bireylerin karşılıklı ilişkilerini kapsamaktadır. Aile içinde iletişimin sağlıklı biçimde kurulmasını, bireylerin kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini, bununla birlikte karşısındaki bireyin ne hissettiğini ve ne düşündüğünü anlamalarını da mümkün kılmaktadır. Bireyin kendi benliği doğrultusunda çevresiyle kurduğu bu dengeli ilişki durumu ise uyum kavramı ile ifade edilmektedir. Aile içinde yaşanan sağlıklı ya da sağlıksız iletişim süreçlerinin etkileri, yalnızca mikro düzeyde aile bireyleriyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda makro düzeyde toplumsal yapıya da yansımaktadır (Akın, 2019).

Aile içi iletişimde öne çıkan temel unsurlardan biri, aile bireylerinin duygu ve düşüncelerini açık ve özgür bir şekilde ifade edebilme imkânına sahip olmalarıdır. Duygu ve düşüncelerin rahatça paylaşılabildiği aile ortamlarında; anlayış, iş birliği, fedakârlık, empati kurabilme ve samimiyet gibi olumlu tutumların geliştiği görülmektedir. Bu tür bir iletişim ortamı, bireylerin toplumsal yaşama daha

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

kolay uyum sağlamalarına ve sosyal ilişkilerde daha etkin bir rol üstlenmelerine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda aile içi iletişimin niteliği ile ailenin bireyleri yaşadıkları topluma hazırlama işlevi arasında güçlü bir ilişki bulunduğu; dolayısıyla aile içi iletişimin toplumsal uyumun sağlanmasında belirleyici bir rol oynadığı söylenebilir (Şahin ve Aral, 2012).

7. AİLEDE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE BÜTÜNLEŞMEYE ETKİLERİ

Modernleşme süreciyle birlikte geleneksel aile yapısında önemli dönüşümler yaşanmış; sanayileşme ve kentleşmenin etkisiyle kadın ve erkek arasındaki rol ve sorumluluk dengelerinde belirgin değişimler ortaya çıkmıştır. Geleneksel olarak erkeğin ailenin geçimini sağladığı, kadının ise ev içi rollerle sınırlandığı yapı giderek terk edilmiş; her iki eşin de çalışma hayatına katıldığı yeni bir aile modeli yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Kadının ev içi üretimden çıkarak sanayileşme sürecinde aktif bir aktör hâline gelmesi, erkek egemenliğine dayalı geleneksel rol dağılımının zayıflamasına yol açmıştır. Kadınların iş yaşamına daha yoğun biçimde katılması, erkeklerden geleneksel rollerin dışında çocuk bakımı ve ev işleri gibi sorumlulukları üstlenmelerinin beklenmesine neden olmuş; bu durum toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden tanımlanmasını gerekli kılmıştır. Özellikle 19. yüzyılda yaşanan bu dönüşümler, kadınların çalışma hayatına katılım süreci ve feminizm hareketinin ortaya çıkışı açısından tarihsel bir kırılma noktası olarak değerlendirilmektedir (Alp, 2024).

Modern endüstri toplumlarında kadınların ekonomik ve toplumsal yaşamda daha görünür hâle gelmesi, aile yapısı üzerinde çeşitli gerilimler ve stres alanları yaratmıştır. Bu gerilimlerin temel nedenlerinden biri, küçük çocuk sahibi çalışan annelerin sayısının artması ve çocuk bakım sorumluluğunun hem anne hem de baba tarafından paylaşılmaya başlanmasıdır. Kadınların ev içi rollerle sınırlı kalmayarak çalışma hayatına dâhil olmaları, aile ve iş rollerinin iç içe geçmesine ve zaman zaman rol çatışmalarının yaşanmasına neden olmaktadır. Hem kadınların hem de erkeklerin çalışma hayatı nedeniyle evden daha fazla uzaklaşmaları ise çocuk bakımı, eğitim ve sosyalleşme gibi aileye özgü birçok işlevin aile dışı kurumlara devredilmesini beraberinde getirmiştir. Bu durum, aile kurumunun bazı işlevlerinin daralmasına yol açmıştır.

Aile ortamında yeterince vakit geçiremeyen, eğlenemeyen ve sosyalleşme imkânı bulamayan bireyler, modern kent yaşamında farklı sosyal mekânlarda çoklu kimlikler geliştirmeye başlamaktadır. Bireylerin sahip oldukları bu çoklu kimlik yapısı, tutarlı ve bütüncül bir kimlik oluşumunu zorlaştırmakta; bireylerin sosyal çevreleriyle aralarına mesafe koymalarına neden olabilmektedir. Bu süreç, bireylerin zihinsel dünyalarında karmaşaya yol açarak toplumla bütünleşme sürecinde güven sorunlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Turğut, 2017; Bayer, 2013).

Bununla birlikte modern dönemde toplumsal cinsiyet rollerinde meydana gelen tüm bu değişimlere rağmen aile kurumu, bazı işlevlerinde zayıflamalar yaşasa da sevgi, güven, sosyalleşme ve toplumsal bütünleşme gibi temel işlevlerini sürdürmeye devam etmektedir. Nitekim bürokratik ve kurumsal yapılar, ailenin bu duygusal ve bütünleştirici işlevlerini tam anlamıyla ikame

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

edememektedir. Bu durum, aile kurumunun toplumsal bütünleşme açısından hâlen vazgeçilmez bir konumda bulunduğunu göstermektedir (Güngör, 2023).

8. MODERNLEŞME, TEKNOLOJİ VE AİLE YAPISINDAKİ DÖNÜŞÜMLER

Modernleşme, geleneksel toplum tiplerinden modern toplum yapısına doğru yaşanan çok boyutlu bir dönüşüm sürecini ifade etmekte olup; kentleşme, sanayileşme ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması gibi unsurları da kapsamaktadır. Toplumların kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda yaşadığı yapısal değişimler modernleşme süreci çerçevesinde ele alınmaktadır. Başka bir ifadeyle modernleşme; rasyonelleşmenin artması ve teknolojik gelişmelerin hız kazanması olarak tanımlanabilir. Modernliğin şekillenmesinde etkili olan bir diğer temel unsur ise bireyciliktir. Kentleşmenin yaygınlaşması, okuryazarlık oranının ve eğitim düzeyinin yükselmesi, bireylerin kendilerini daha özgür ve bağımsız olarak tanımlamalarına; geleneksel kurumlar yerine bireysel tercihleri ve kişisel gelişimi öncelemelerine yol açmaktadır (Şengül, 2021).

Modern toplumun ortaya çıkışıyla birlikte değişim süreçleri hız kazanmış; bu hızlı dönüşüm en belirgin biçimde teknoloji alanında gözlemlenmiştir. Kitle iletişim araçları ve internet teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, bireylerin zaman ve mekân sınırlarını aşarak her an alışveriş yapabilmelerine, dünyanın farklı bölgelerinde meydana gelen olaylardan anında haberdar olmalarına ve teknolojiyi eğitim süreçlerinde etkin biçimde kullanmalarına imkân tanımaktadır. Ancak teknolojik ilerlemenin toplumsal yaşama yansımaları hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim, gençlerin zamanlarının büyük bir bölümünü bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar karşısında geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum, bireylerin aileleri ve yakın toplumsal çevreleriyle kurdukları yüz yüze iletişimin zayıflamasına yol açmaktadır.

Günümüzde gençler, sosyal paylaşım ağları aracılığıyla sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamakta; kimi zaman fiziksel sosyal ortamlardan uzaklaşarak bu platformları temel etkileşim alanı olarak benimsemektedir. Ancak bu süreç, aile kurumunun sosyalleştirme işlevinin zayıflamasına neden olabilmektedir. Teknolojinin yoğun kullanımı, bireyselleşmenin artmasına, yalnızlık duygusunun derinleşmesine ve bireylerin kendi toplumlarından ve kültürel değerlerinden uzaklaşmalarına zemin hazırlamaktadır. Kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkin v fonksiyonel bir role sahip olan aile kurumu, yaşanan bu dönüşümler karşısında geleneksel işlevlerini yerine getirmekte giderek daha fazla zorlanmaktadır (Karagülle ve Çaycı, 2014).

9. KRİZ DÖNEMLERİNDE AİLENİN TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞMEYE KATKISI

Ani biçimde ortaya çıkan ve bireylerde yoğun stres yaratan krizler, farklı olay ve koşulların etkisiyle meydana gelmektedir. Öngörülemeyen ve beklenmedik gelişmelerden oluşan krizler, yalnızca bireyleri değil, tüm toplumsal yapıyı etkilediği gibi dinamik bir kurum olan aileyi de doğrudan etkilemektedir. Aile yaşamında meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin beraberinde getirdiği geçiş dönemleri, stres yaratan durumların ortaya çıkmasına yol açmakta; ailenin bu süreçlere

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

uyum sağlayamaması ve karşılaşılan sorunlara çözüm üretememesi, krizlerin oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Aile içinde krizlerin ortaya çıkmasında hem aile içi hem de aile dışı etkenler belirleyici olmaktadır. Aile dışı krizler; doğal afetler, salgın hastalıklar, savaşlar ve benzeri olağanüstü durumlar sonucunda meydana gelirken, aile içi krizler ise aileye yeni bir bireyin katılması, aile üyelerinden birinin kaybı, kimlik sorunları, intihar girişimleri, ruhsal problemler ve toplumsal statüde meydana gelen değişimler gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra toplum ve aile yaşamında yaşanan dönüşümler; boşanma oranlarının artması, teknolojinin yoğun kullanımı, kadınların çalışma hayatına daha fazla katılması ve buna bağlı olarak ortaya çıkan rol değişimleri, aile kurumunun uyum kapasitesini zorlayarak çatışma ve kriz durumlarının artmasına neden olmaktadır.

Çatışma ve kriz dönemleri, aile açısından baş edilmesi gereken zorlayıcı durumların varlığını ifade etmektedir. Ancak bu süreçler, aynı zamanda değişim ve yeniden yapılanma için bir fırsat alanı da oluşturabilmektedir. Krizlerin ve çatışmaların çözüme kavuşturulması sürecinde aile kurumu güçlenmekte; dayanışma, birlik ve bütünleşme duyguları daha belirgin hâle gelmektedir. Bu bağlamda ailelerin kriz dönemlerinden daha güçlü çıkabilme kapasitesi, “aile direnci” kavramı ile açıklanmaktadır. Kriz ve çatışmalarla başa çıkabilen ailelerin bu süreçlerden güçlenerek çıkmalarında, ailenin koruyucu, bütünleştirici ve uyum sağlayıcı işlevleri temel belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Demiröz, 2003; Yaycı, 2017).

10. POLİTİKALAR, SOSYAL DESTEK MEKANİZMALARI VE AİLE KURUMUNUN GÜÇLENDİRİLMESİ

Günümüzde küreselleşmenin artması, sosyal, politik ve ticari faaliyetlerin dünya genelinde hızla yayılmasına imkân tanımaktadır. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, dünyanın herhangi bir noktasında meydana gelen bir olayın kısa sürede başka coğrafyalarda duyulmasını sağlamakta; bu durum, ekonomik, sosyal ve kültürel süreçlerin küresel ölçekte etkileşime girmesine yol açmaktadır. Küreselleşme, ülkeleri politik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla etkilemekte; özellikle ekonomik alanda yoksulluğun artması gibi olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Küreselleşmenin mevcut yoksulluk sorunlarını derinleştirmesi, aile kurumunu da olumsuz etkileyerek aile bütünlüğünün zayıflamasına ve parçalanmalara neden olmaktadır.

Küreselleşme süreciyle birlikte ailenin üretim sürecindeki rolünün giderek azalması ve daha çok tüketim sürecinde aktif hâle gelmesi, ailenin “tüketim birimi” olarak tanımlanmasına yol açmıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, bireylerin kendi kültürel değerlerinden uzaklaşmasına ve kültürel çözülmelere neden olmaktadır. Bu gelişmeler karşısında aile kurumu, küreselleşmenin etkisiyle başta ekonomik işlev olmak üzere kültür aktarımı, sosyalleştirme ve bütünleştirme gibi temel işlevlerini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle, ailenin

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

devamlılığının sağlanması, güçlendirilmesi ve olası sosyal risklerden korunması amacıyla aile politikalarının önemi giderek artmaktadır (İçağasıoğlu Çoban ve Özbesler, 2009).

Türkiye'de 2000'li yıllardan itibaren geliştirilen politikalar ve özellikle 2015 yılından sonra yürürlüğe konulan düzenlemeler, aile politikalarının gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Doğum sonrası kadınlara tanınan izin hakları, anne ve çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimi açısından önemli bir sosyal politika aracı olarak değerlendirilmektedir. Ancak doğum sonrası ücretli ve ücretsiz izinlerin, özellikle özel sektörde yetersiz kalması, bu düzenlemelerin kadınlar açısından yeterince etkili olmasını engellemektedir. Doğurganlık oranlarının düşmesi ve yaşlı nüfusun artması gibi demografik gelişmeler, nüfusun geleceğine yönelik endişeleri artırmış; bu durum, 2010 yılı sonrasında çocuk bakımı politikalarının gündeme gelmesine neden olmuştur.

Çocuk bakım hizmetleri, doğrudan kadın istihdamı ile ilişkili bir alan olduğundan, 2010 yılında yayımlanan Başbakanlık Genelgesi'nde "Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması" başlığı altında ele alınmıştır. Söz konusu Genelge; kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, cinsiyet temelli ayrımcılığın önlenmesi, kadınlara yönelik istihdam rehberliği hizmetlerinin sunulması ve kamu ile özel sektörde kreş ve gündüz bakım evlerinin yaygınlaştırılması gibi hedefleri içermektedir. Her ne kadar çocuk bakım hizmetleri alanında bazı gelişmeler yaşanmış olsa da bu hizmetlerin büyük ölçüde aileler tarafından karşılandığı ve kamunun bu alandaki rolünün sınırlı kaldığı görülmektedir.

Son yıllarda Türkiye'de uygulamaya konulan nakit transferleri ve vergi indirimleri, aile yapısının güçlendirilmesi ve nüfus artışının teşvik edilmesi amacıyla geliştirilen politikalardır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, aile kurumunun bütünlüğünü korumaya yönelik olarak eğitim, danışmanlık ve sosyal destek hizmetleri sunmakta; sosyal ve kültürel çözülmeleri en aza indirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda Aile Sosyal Destek Programı, Aile Eğitim Programı ve aile danışmanlığı hizmetleri, ailenin sosyal risklerden korunmasını amaçlayan temel mekanizmalar arasında yer almaktadır.

Aile yapısında meydana gelen önemli değişimlerden biri, kadınların eğitim ve istihdam düzeylerinin artmasıyla birlikte doğurganlık oranlarının düşmesidir. Ancak doğurganlığın azalmasında kadın istihdamının yanı sıra ekonomik belirsizlikler, yaşam maliyetlerinin artması ve sosyal koşullar da belirleyici olmaktadır. Türk aile yapısında yaşanan bu dönüşümler, ailenin bütünlüğünün korunması, dayanışmanın güçlendirilmesi ve çocuk bakım hizmetlerinin desteklenmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Günümüzde devletin aile kurumunu sosyal risklere karşı korumaya yönelik sunduğu eğitim ve destek mekanizmalarının yetersiz kaldığı görülmekte; bu nedenle daha kapsamlı sosyal politikaların geliştirilmesi, daha iyi çalışma koşullarının sağlanması ve sosyal desteklerin artırılması gerekmektedir (Akkuş Güvendi, 2018).

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

SONUÇ

Tarihsel süreç içerisinde çeşitli değişim ve dönüşümler yaşayarak varlığını sürdüren aile kurumu, özellikle son elli yılda küreselleşme, modernleşme ve bireyselleşme gibi yapısal süreçlerin etkisiyle önemli meydan okumalarla karşı karşıya kalmıştır. Sanayileşme ve kentleşmenin hız kazanmasıyla birlikte geleneksel geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçilmesi; kadınların çalışma hayatına daha aktif biçimde katılması ve toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşmesi, aile yapısında köklü değişimlere yol açmıştır. Bu süreçte geleneksel değerlerin geri plana itilmesi, akılcı ve seküler yaşam biçimlerinin ön plana çıkması, aile kurumunun dini ve kültürel referanslarını zayıflatmış; toplumun geleneksel ve dini bağlardan uzaklaşması ise aileyi toplumsal açıdan daha kırılgan bir konuma getirmiştir.

Modern dönemde iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, aile yapısını etkileyen bir diğer önemli unsur olarak öne çıkmaktadır. Özellikle yeni medya ve dijital iletişim araçları, bireylerin aileleri ve sosyal çevreleriyle kurdukları ilişkileri yeniden şekillendirmiş; bu durum, bireyin sosyalleşme sürecinde ailenin etkisinin azalmasına neden olmuştur. Günümüzde sosyalleşme süreçlerinin büyük ölçüde sanal ortamlarda gerçekleşmesi, ailenin bireyi sosyalleştirme ve toplumsal bütünleşmeyi sağlama işlevlerini yerine getirmesini zorlaştırmaktadır. İnternet kullanımının yaygınlaşması ve bireylerin sosyal medya platformlarında daha fazla zaman geçirmesi, aile içi ilişkilerin zayıflamasına ve bireylerin kendi kültürel değerlerinden ve kimliklerinden uzaklaşmasına yol açmaktadır. Kültürel yabancılaşma yaşayan bireyler, zamanla içinde bulundukları toplumla ortak değer ve anlam dünyasını paylaşmakta zorlanmakta; bu durum toplumsal aidiyetin zayıflamasına ve uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sanayileşme, modernleşme ve küreselleşme gibi süreçler aile kurumunu her ne kadar yapısal olarak dönüştürse de, aile üyelerinin rollerinde değişimler yaşansa da aile, gerek kimlik oluşum sürecinde gerekse kriz dönemlerinde temel işlevlerini büyük ölçüde sürdürmektedir. Aile kurumu, bireylere güven, aidiyet ve dayanışma duygusu kazandırma; kültürel değerleri ve toplumsal normları kuşaktan kuşağa aktarma işlevleriyle modern toplumlarda dahi vazgeçilmez bir konuma sahiptir. Günümüzde birçok sosyal riskle karşı karşıya kalan aile, özellikle kültürel aktarım ve toplumsal bütünleşmeyi sağlama işlevleriyle, ikame edilmesi güç bir kurum olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik politikaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Öncelikle aile içi iletişimi destekleyen eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, dijital teknolojilerin bilinçli kullanımına yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması ve aileyi merkeze alan sosyal politikaların güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca kadınların çalışma hayatına katılımını destekleyen ancak aile içi rolleri dengeleyen esnek çalışma modellerinin yaygınlaştırılması, çocuk bakım hizmetlerinin kamusal destekle genişletilmesi ve aileyi sosyal risklere karşı koruyacak bütüncül politika yaklaşımlarının benimsenmesi önem arz etmektedir.

DOI: https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-04-08.2025.5097.
ISBN: 978-9952-610-04-8

Tüm bu öneriler doğrultusunda, aile kurumunun toplumsal bütünleşmenin sağlanmasındaki temel rolünü sürdürebilmesi ve değişen toplumsal koşullara uyum sağlayarak varlığını güçlendirebilmesi mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

Akın, M. H. (2019). Sosyal Etkileşim ve Sosyal Benlik Kaynağı Olarak Aile. *Medeniyet ve Toplum,* 3(1), 1-14.

Akkuş Güvendi, M. (2018). Karşılaştırmalı Bir Perspektiften Türkiye'de Aile Politikaları. *İlke Politika Notu*, 8, 3-26.

Alp, A. (2004). Toplumsal Değişim Sürecinde Aile. *Bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4(7), 129-155.

Arı, Y. Sosyalleşme Sürecinde Aile: Dinî Rol ve İşlevleri. *İLSAM Akademi Hakemli Dergisi* 3/2 (Ekim 2023), 199-216.

Aslanderen, M. ve Çalışkan, N.(2014). Aile İçi İletişim ve Siber Yaşam: Teorik Bir Çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 263-277.

Avcıoğlu, G.Ş. (2013). Kriz Dönemlerinde Sosyal Bütünleşme: Milli Mücadele Örneği. *Tarihin Peşinde*, 10, 155-170.

Bal, H. (2020). *Kurumlar Sosyolojisi*. Sentez Yayıncılık.

Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 102-129.

Bayraktar Karahan, F. (2023). Kimlik Oluşumunda Ailenin Rolü. *Kaide Dergisi*, 1(1), 15-33.

Bayram, K ve Aydınalp, H. (2021). Sosyal Bütünleşme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik, Güvenilirlik Çalışması. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27, 111-133.

Bozkurt, V. ve Gülerce, H. (2024). Krizde Aile İçi Çatışma ve Dayanışma. K. Özer ve G. Çetin Aydın (Ed.), *Güncel Gelişmeler Işığında Sağlık Sosyolojisi* (s.217-235). Nobel Yayıncılık.

Celkan, H.Y. (1991). Beşeri Kültürün Temel Öğesi Aile. *Aile ve Kültür*, 1(1), 1-4.

Cezayirli, G. (2004). Küreselleşme, Bireyselleşme ve Toplumsallaşma. *Erdem*, 14(41), 29-58.

Demiröz, F. (2003). Ailede Krizler ve Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(1), 85-98.

Günay, Ü. (2018). *Din Sosyolojisi*. İnsan Yayınları.

Güngör, A. (2023). Tek Ebeveynli Aileler: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(58), 129-155.

Haldun İ. (2004) . *Mukaddime*, (Çev. Halil Kendir). Yeni Şafak Yayınları

İçağasıoğlu Çoban, A. ve Özbesler, C. (2009). Türkiye'de Aileye Yönelik Sosyal Politika ve Hizmetler. *Aile ve Toplum*, 5(18), 31-41.

Karagülle, A. E. ve Çaycı, B. (2014). Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(1), 1-9.

Karaca, M. (2012). Farklılaşma, Bütünleşme ve Birlikte Yaşama Üzerine. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 226-228.

Karahan, F. B. (2023). Kimlik Oluşumunda Ailenin Rolü. *KAİDE Dergisi (ASBÜ Uluslararası Aile Araştırmaları Dergisi)*, *1*(1), 14-33.

Karataş, K. (2001). Toplumsal Değişme ve Aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(2), 89-98.

Kongar, E. (1972). *İzmir'de Kentsel Aile.* Türk Sosyal Bilimler Dergisi Yayınları.

Kurt, A. (2015). *Din Sosyolojisi*. Sentez Yayıncılık.

Narin, T. (2024). Bingöl- Genç İlçesi Taziye Uygulamalarının Toplumsal Bütünleşmeye Etkisi (Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.

Savcı, N. (2021). Postmodern Toplum Algısında Din Kurumu ve Toplumsal Bütünleşmeye Dair Beklentiler. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(16), 647-661.

Sayın, Ö. *Aile Sosyolojisi*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Şahin, A. ve Şenol, D. (2024). Toplumsal Aidiyet ve Kimlik Bağlamında Gençlik. *International Journal of Social Humanities and Administrative Sciences,* 10(2), 137-148.

Şahin, S. ve Aral, N. (2012). Aile İçi İletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 53-66.

Şahin, K. Bütünleşme Olgusunun Analiz Düzeyi. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 118(232), 81-96.

Şengül, F. N. (2021). *Gençlik Hedonizm ve Din*. Akademisyen Kitabevi.

Taylan, H. H. (2009). Türkiye'de köy ailesinde aile içi ilişkiler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 117-138.

Turğut, F. (2017). Tarihsel Süreçte Aile Kurumunun Dönüşümü ve Geleceğine Yönelik Çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum*, 1(1), 93-117.

Türkkahraman, M. (2009). Sosyal Değişme, Bütünleşme ve Çözülme Bağlamında Toplumda Farklı Kültür ve Anlayışların Yeri ve Önemi. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-16.

Yaycı, L. (2017). Ailede Kriz Yönetimi. N. Elmas (Ed.), *Kadın ve Aile Hayatı* (s. 245-263). Pegem Akademi.

Yılmazçoban, M. (2008). Aile Kurumu ve Türk Ailesinde Bütünlükçü Yapı. Türk Dünyası Araştırmaları, 176, 153-168.